



FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 35534
Nom: Teatre i societat en els contextos iberoamericans
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Teatre II	OPTATIVA

COORDINACIÓ

PERIS LLORCA JESUS

RESUM

L'assignatura *Teatre i societat en els contextos iberoamericans* s'insereix en la matèria optativa Teatre II.

L'assignatura està orientada a l'anàlisi històrica del producte teatral, text i representació, en relació amb les societats que el sustenten. L'objectiu és, doncs, incidir en l'estudi del fet teatral en primer lloc com a reflexe de la problemàtica político-social del seu temps, així com de les seues estructures i modes d'organització i creació i els seus nivells de recepció (públic, crítica) en el context hispànic i llatinoamericà. En segon lloc estudiar de quina manera el teatre intervé en la construcció crítica de la societat en la qual s'insereix. Aquest estudi se realitzarà mitjançant l'anàlisi específica d'obres i muntatges del teatre històric en les seues diferents varietats genèriques, així com del teatre polític més actual.

Aquesta assignatura té una càrrega pràctica important que els estudiants hauran de desenvolupar mitjançant la lectura de textos dramàtics i el visionat d'espectacles teatrals que s'aniran indicant al llarg del curs. Assistint a alguna representació teatral, si és possible.

Esta assignatura té en compte especialment l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) 5, la defensa i el foment de la Igualtat de gènere.



CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Cap.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.

Conèixer i aplicar els corrents i metodologies de la teoria i crítica literàries.

Conèixer l'evolució històrica de la literatura i el teatre en espanyol.

Conèixer la literatura i el teatre en llengua espanyola.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonals.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El drama crioll argentí i uruguaià

El drama gaucesc argentí

Florencio Sánchez i la fundació de dos teatres nacionals

2. El sainet crioll a Argentina



Sainet crioll i grotesc crioll
El teatre d'Armando Discépolo

3. Els inicis del teatre social a Xile

La fundació d'un teatre nacional xilè
El teatre social d'Antonio Acevedo Hernández

4. Rodolfo Usigli i l'escena mexicana

L'escena mexicana després de la revolució
El teatre de Rodolfo Usigli

5. Les noves versions del teatre popular als anys 60

Teatre comercial i teatre popular
Les propostes dramàtiques d'Isidora Aguirre a Xile

6. Els grups de teatre experimental

El teatre experimental a Amèrica Llatina
Enrique Buenaventura i el Teatre Experimental de Cali

7. Representacions del social i polític als anys 70

La reescriptura del grotesc crioll a Argentina: Roberto Cossa
Teatre i cultura de masses a Veneçuela: José Ignacio Cabrujas
La representació de la violència política: Mario Benedetti
Representacions el·líptiques de l'estat i del capitalisme: Ricardo Monti

8. El teatre de comunitats desplaçades o en trànsit

El teatre porto-riqueny a Nova York: Eduardo Gallardo
El desexili: Nelly Fernández Tiscornia
La frontera nord: Hugo Salcedo

9. El teatre dels anys 90

El teatre de la postdictadura xilena: Inés Margarita Stranger

10. Teatre de la memòria al segle XXI

Memòria i postmemòria: la generació dels fills
El teatre de la memòria a Xile: Nona Fernández i Guillermo Calderón

- Aquests continguts es plasmen en els resultats d'aprenentatge següents:
- Tenir la capacitat d'identificar les característiques de les creacions dramàtiques, així com els trets identificatius propis d'autors, gèneres i obres del període.



- Ser capaç de descriure les característiques històriques i culturals que permeten entendre l'evolució i la tradició literària en el seu context ideològic i cultural.
- Ser capaç d'organitzar de manera autònoma un projecte filològic propi de recerca.
- Tenir capacitat d'utilitzar les produccions literàries per reflexionar sobre diferents problemàtiques rellevants a la societat actual.
- Ser capaç de fer servir adequadament la terminologia dels conceptes claus del fenomen teatral, identificant l'especificitat del llenguatge teatral en relació amb altres llenguatges espectaculars i en relació amb el llenguatge literari en conjunt.
- Tenir capacitat de reconèixer els processos conduents a la posada en escena de textos dramàtics.
- Ser capaç d'aplicar els procediments de la crítica teatral.
- Tenir capacitat per aplicar tècniques i mètodes d'anàlisi de textos dramàtics i de representacions teatrals.
- Ser capaç de reconstruir la vida escènica tant com a fet artístic com a sociocultural.
- Ser capaç de demostrar una actitud activa, positiva i creativa a la feina cooperativa.
- Ser capaç de desenvolupar l'autonomia personal en la planificació de tasques.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	25,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

1. Continguts teòrics sobre cadascun dels temes del programa, segons el desenvolupament especificat en cadascun d'ells, recolzats en la lectura per part de l'alumne, prèvia o simultània a les explicacions en classe de les obres recomanades o de diversos textos subministrats. El professor exposarà didàcticament els continguts essencials i la manera d'abordar-los per part de l'alumne. Per a l'adequat seguiment i ampliació posterior d'aquestes lliçons, l'alumne disposarà de la bibliografia bàsica com de la complementària que es recomana.

2. Continguts pràctics. Anàlisi de textos i d'espectacles, comentari i discussió sobre els textos dramàtics plantejats en el curs: llenguatges escènics, temps i espai, construcció dels personatges, representació de



la societat a la qual es dirigeixen, relació amb el públic que es planteja. També s'estimularà la relació directa dels i de les estudiants amb els textos, que siguin interpelats i interpelades per ells i els posen en relació amb el seu propi arxiu previ. Verificació per tant de l'instrumental d'anàlisi i avaluació de resultats.

3. Tutories personalitzades per resoldre dubtes sobre els continguts explicats, recomanar possibles ampliacions bibliogràfiques, orientar en la realització dels treballs col·lectius i individuals, etc.

D'aquesta manera, la metodologia de l'aprenentatge s'articula en les següents activitats formatives:

1) Activitats formatives presencials: classes lectives teòriques.

2) Activitats formatives presencials: classes lectives pràctiques sobre textos i lectures comentats a classe. El professor recomanarà la lectura prèvia o simultània a les explicacions. Aquestes classes de sentit sobretot pràctic ocuparan una part de les hores prescrites en l'apartat anterior o en una classe específica.

3) Activitats formatives no presencials: posada en comú i tutories col·lectives o personalitzades per a resoldre dubtes sobre els continguts explicats, etc., consultes sobre el treball autònom desenvolupat. Espai per a activitats formatives complementàries, etc. Elaboració de treballs individuals o col·lectius.

4) Altres activitats: assistència i visionat d'espectacles teatrals i encontres amb els seus intèrprets, equip tècnic i artístic, etc. Encontres i sessions de treball amb crítics i autors teatrals. Visita a centres de producció i investigació teatral.

Esta assignatura participa en el Projecte d'Innovació Educativa Consolidat DTD_iLAB: Aprenentatge col·laboratiu per projectes interdisciplinars (quarta fase) aprovat pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa de la Universitat de València.

AVALUACIÓ

1. Examen final: 60%

Constarà d'una pregunta genèrica i d'un text per comentar.

2. Treball obligatori: 30%



Anàlisi d'una obra, treball de camp sobre un grup, muntatge, espai teatral; documentació sobre un autor o autora; escriptura d'un text teatral; muntatge d'un petit espectacle de microteatre; vídeo divulgatiu o teaser.

3. Ressenya: 10%

Ressenya d'un espectacle teatral vist durant el semestre.

Totes les parts de l'avaluació són recuperables en la segona convocatòria excepte la participació en les activitats formatives, encara que el professor podrà establir activitats substitutòries.

Com a mitjà per a l'avaluació i per a la comunicació dels resultats d'aquesta es farà ús de la plataforma Aula Virtual.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la complicitat amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

Per aprovar el conjunt de l'assignatura és necessari aconseguir almenys 5 punts sobre 10.

BIBLIOGRAFIA

DICCIONARIS

CORVIN, Michel: (1991) *Dictionnaire encyclopedique du Théâtre*. Paris, Bordas.

GÓMEZ GARCÍA, Manuel: (1998) *Diccionario Akal de teatro*. Madrid, Akal.

PAVIS, Patrice: (1998) *Diccionario de teatro*. Barcelona, Paidós. HISTORIAS GENERALES

AA. VV., *Escenarios de dos mundos. Inventario teatral de Iberoamérica*, Madrid, Centro de Documentación Teatral, 1988.



ALCÀZAR, Joan del; TABANERA, Nuria; SANTACREU, Josep M.; i MARIMON, Antoni: *Història contemporània d'Amèrica* (2a ed), Valencia, Universitat de València, 2002.

GALVEZ ACERO, Marina, *El teatro hispanoamericano*, Madrid, Taurus, 1988.

SKIDMORE, Thomas E. y SMITH, Peter H.: *Historia contemporánea de América Latina*, Barcelona, Crítica, 1996.

VERSENYI, Adam: *El teatro en América Latina*, Cambridge University Press, Cambridge, 1996.

Bibliografia Temàtica

AA. VV., *Escenarios de dos mundos. Inventario teatral de Iberoamérica*, Madrid, Centro de Documentación Teatral, 1988. Antología de teatro chileno, México-Madrid, Fondo de Cultura Económica.

GALVEZ ACERO, Marina, *El teatro hispanoamericano*, Madrid, Taurus, 1988.

FERNANDEZ, Teodosio, *El teatro chileno contemporáneo (1941-1973)*, Madrid, Playor 1992.

GIELLA, Miguel A., *De dramaturgos: teatro latinoamericano actual*, Buenos Aires, Corregidor, 1994.

HURTADO, M^a de la Luz, *Teatro chileno y modernidad: identidad y crisis social*, Gestos, 1997.

MELÉNDEZ, Priscila, *La dramaturgia hispanoamericana contemporánea: teatralidad y autoconciencia*, Madrid, Editorial Pliegos, 1990.

SUAREZ RADILLO, Carlos M., *Lo social en el teatro hispanoamericano contemporáneo*, Caracas, Equinoccio, 1976.

VILLEGAS, Juan, *Historia multicultural del teatro y las teatralidades en América Latina*, Buenos Aires, Galerna, 2005.

Ideología y discurso crítico sobre el teatro de España y América Latina, Minneapolis, Ediciones Prisma, 1988.

ZALACAIN, Daniel, *Teatro absurdista hispanoamericano*, Valencia, Albatros, 1985.



Recursos en Internet:

SERVIDOR GENERAL PARNASEO: <http://parnaseo.uv.es> PARNASEO es un servidor o portal de libre acceso en la red creado por Profesores del Departamento de Filología Española. Contiene varias páginas web, entre ellas Ars Theatrica [<http://parnaseo.uv.es/ars.htm>], especializada en teatro. Debe destacarse la sección Documentación Visual donde se encontrarán muchas imágenes para ilustrar el estudio del teatro y del actor en diferentes épocas.

Igualmente, son de consulta muy conveniente los portales de:

CELCIT (Centro Latinoamericano de Creación e Investigación Teatral): <http://www.celcit.org.ar/>

Así como las siguientes revistas digitales:

<http://www.criticateatral.com.ar/>

<http://www.dramateatro.arts.ve/>

<http://www.telondefondo.org/home.htm>

<http://sololiteratura.com/arlteatro.htm>

<http://www.celcit.org.ar/sec/index.php>

<http://dramateatro.fundacite.arg.gov.ve/>

<http://www.griffero.cl/>

<http://www.galemiri.cl/estudios.html>

<http://www.escenachilena.uchile.cl>